

Vruchten van de bezetting, nog steeds te koop op de Belgische markt

Groenten, fruit en kruiden geteeld in de Israëlische nederzettingen in Palestijnse Bezette Gebieden zijn nog steeds te koop op de Belgische markt. Nochtans zijn het goederen die voortkomen uit oorlogsmisdaden. Om die reden zouden ze niet op onze markt terecht mogen komen. Daarom herhalen we onze vraag aan de minister van Economie, verantwoordelijk voor illegale handel, om hiertegen op te treden.

Pak de oorlogseconomie aan

Bijna dagelijks bereiken er ons verhalen over oorlogen en mensenrechtenschendingen. Gewapende interventies die vaak veel slachtoffers maken, hebben nog maar zelden bijgedragen aan stabiliteit of aan een constructieve oplossing voor het conflict. Tegelijkertijd zijn het vaak onze dagelijkse bezigheden die conflicten gaande houden. De correcte toepassing van internationale rechtsregels zou de levenslijnen van verschillende conflicten droogleggen.

Op de Westelijke Jordaanoever wonen ongeveer 2,6 miljoen Palestijnen al generaties lang onder militaire bezetting. De illegale Israëlische nederzettingen zijn verspreid over de Westoever en breiden uit in aantal en oppervlakte. Hierbij worden Palestijnse huizen en infrastructuur vernietigd en landbouwgronden ingenomen. Onder deze bezetting werd een exclusief Israëlisch wegennetwerk uitgebouwd met talloze militaire checkpoints, wegversperringen en een muur die Palestijnen omsluit. De Israëlische militaire bezetting en illegale nederzettingen hebben de Westoever in bantustans versneden die de bewegingsvrijheid van Palestijnen ernstig beperkt en het dagelijkse leven van de Palestijnen onmogelijk maakt.

Vruchten van de bezetting

Traditioneel speelde landbouw een belangrijke rol in de Palestijnse economie. De belangrijkste producten waren olijven, amandelen en druiven. Deze producten waren zowel voor eigen gebruik als voor de export bestemd. Daarnaast werden er citrusvruchten, bananen, sesam, gerst, gierst en katoen geteeld. Voor Palestijnen neemt de landbouw nog steeds een belangrijke plaats in, maar de productie en de export wordt beperkt en soms onmogelijk gemaakt door de Israëlische bezetting. Door de ongelijke verdeling van het water kampt de landbouw met irrigatieproblemen. De export wordt bemoeilijkt door de grensovergangen en blokkades.

In de Israëlische nederzettingen is sinds 1967 een bloeiende, moderne agro-industrie uitgebouwd. Dadels, druiven, citrusvruchten, avocado's, maar ook aardappelen, uien en verse kruiden vinden via een goed uitgebouwd logistiek netwerk probleemloos hun weg naar buitenlandse markten. In 2010 exporteerde de nederzettingen groenten en fruit voor 1,5 miljard euro, waarvan 66% op de Europese markt terecht komt¹.

De export van groenten, fruit en kruiden is een belangrijke bron van inkomsten die het voortbestaan en de uitbreiding van de nederzettingen verzekert. Nochtans worden ze geteeld op gestolen grond, met gestolen water en zijn de nederzettingen zelf een ernstige inbreuk van het Internationaal Humanitair Recht (IHR).

Nederzettingenpolitiek is illegaal

Schendingen van het IHR

De Israëlische nederzettingenpolitiek gaat al jaren ongestraft verder ondanks de veelvuldige veroordelingen door de VN en de schendingen van het IHR².

Artikel 49 van de 4de Conventie van Genève verbiedt het overbrengen naar een bezet gebied van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende mogendheid. De nederzettingen vormen een zware inbreuk volgens art 147 van deze Conventie, die naar Belgisch recht als oorlogsmisdaad is strafbaar gesteld in art 136quater, 31° Sw.

Sinds 1967 worden Palestijnse huizen en infrastructuur in onder andere de Jordaanvallei regelmatig vernield of met vernieling bedreigd door het Israëlische leger. Art. 53 van de Vierde Conventie van Genève verbiedt uitdrukkelijk de vernieling en toe-eigening van goederen. De vernielingen vinden plaats op grote schaal en moedwillige wijze, zonder rechtvaardiging door militaire noodzaak. Het gaat dus om een ernstige inbreuk volgens art.147 van deze conventie, dewelke strafbaar is gesteld als oorlogsmisdaad naar Belgisch recht in art 136quater, 13° Sw.

De gewassen die in de Israëlische nederzettingen geteeld worden zijn door misdrijven verkregen zaken. De importeurs van deze goederen, zoals Adafresh, Arava en Mehadrin voor landbouwgoederen, kopen die rechtstreeks aan op de nederzettingen en verkopen ze op de Belgische markt.

Misdrijven naar Belgisch recht

Volgens Belgisch recht maken deze ondernemingen zich schuldig aan:

- oorlogsmisdaden of medeplichtigheid daaraan (art 136quater, 13 en 31° Sw.)
- heling (art. 505 Sw.)

Het gaat hier om een gelijkaardig probleem als de handel in bloeddiamanten: een economische praktijk die voortkomt uit oorlogsmisdaden en die de daders economisch ondersteunt. Weliswaar

1 Who Profits, 'Made in Israel: Agricultural Export from Occupied Territories, a flash report', 2012

2 Zie UNSC Res 237 (14 June 1967) UN Doc S/RES/237; UNSC Res 271 (15 September 1969) UN Doc S/RES/271; UNSC Res 446 (22 March 1979) UN Doc S/RES/446; UNSC Res 465 (1 March 1980) UN Doc S/RES/465; UNGA Res 56/60 (10 December 2001) UN Doc A/RES/56/60; UNGA Res 58/97 (17 December 2003) UN Doc A/RES/58/97

mag handel gedreven worden met een militair bezet gebied, maar niet als dit bijdraagt aan het plegen van ernstige inbreuken op het internationaal humanitair recht. Het importeren van goederen uit de nederzettingen is vergelijkbaar met de import van bloeddiamanten.

Dit vormt eveneens een oneerlijke handelspraktijk (art. 95 Wet Marktpraktijken en Consumentenbescherming). Het toelaten om gebruik te maken van zware misdrijven is alleszins concurrentieverstorend tegenover Belgische en andere boeren en producenten.

Wachten op een Europees standpunt?

Woordelijk hebben de EU, de individuele lidstaten en de meeste landen wereldwijd de Israëlische nederzettingenpolitiek altijd veroordeeld. Maar slechts in enkele gevallen werden daden gekoppeld aan deze woorden.

In 2009 vaardigde de Britse overheid etiketteringsrichtlijnen uit die het onderscheid mogelijk moeten maken tussen nederzettingenproducten en Palestijnse producten afkomstig van de Westoever. In 2012 volgden de Deense en Zuid-Afrikaanse overheden met gelijkaardige richtlijnen³. Ook in Nederland en België kondigden overheden in april van dit jaar aan zulke richtlijnen te willen opstellen, voorlopig zonder gevolg. Verschillende Europese lidstaten wachten het initiatief van de EU af.

Afgelopen zomer leek de EU klaar om concrete maatregelen te koppelen aan de veroordeling van de nederzettingenpolitiek. De voorgestelde richtlijnen moesten vermijden dat EU fondsen nog terechtkomen bij Israëlische instellingen en projecten in de bezette gebieden. Bij het toekennen van Europese fondsen aan Israëlische partners zou een verklaring aan de overeenkomst worden toegevoegd die stelt dat het geld besteed wordt aan entiteiten en activiteiten binnen de internationaal erkende grenzen van Israël (de grenzen van 1967). De richtlijnen gaan over prijzen, fondsen en 'financiële instrumenten' van de EU en zouden ingaan vanaf januari 2014.

Het blijft voorlopig onduidelijk hoe de richtlijnen er effectief zullen uitzien in 2014, want ze liggen opnieuw op de ontwerptafel in het kader van de onderhandelingen over de Israëlische deelname aan Horizon 2020, het Europese kaderprogramma voor onderzoek.

Verschillende bedrijven en supermarktketens hebben zelf stappen gezet, zonder te wachten op een duidelijk signaal van hun overheden. De initiatieven gaan van het etiketteren van producten uit de nederzettingen (bv de Zwitserse supermarkt Migros), tot het weren van deze producten uit het aanbod (oa. Coop, Hoogvliet en Jumbo).

Tot onze spijt stellen we vast dat daadkrachtige Belgische en Europese initiatieven vooralsnog op zich laten wachten. Nochtans heeft België net als alle derde landen wel degelijk de verplichting om op te treden tegen de schendingen van het IHR die Israël begaat.

België heeft de plicht om op te treden

België heeft internationale verplichtingen, vervat in het internationaal humanitair recht, om op te treden. Dit werd bevestigd door het Internationaal Gerechtshof in zijn Advisory Opinion van 9 juli 2004 (Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory):

³ 'Farming Injustice, International trade with Israeli agricultural companies and the destruction of Palestinian farming', 2012, p 21

"In addition, all the States parties to the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949 are under an obligation, while respecting the United Nations Charter and international law, to ensure compliance by Israel with international humanitarian law as embodied in that Convention."

Dit geldt ook in de economische relaties, zoals blijkt uit de "Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework" aangenomen door de VN Mensenrechtenraad (A/HRC/17/31).

Ook minister van Economie kan ingrijpen

De schendingen van het internationaal humanitair recht door Israël in de Palestijnse Bezette Gebieden zijn niet enkel een zaak voor de minister van Buitenlandse Zaken. Elke minister heeft in het kader van zijn bevoegdheden een verantwoordelijkheid om de naleving van het Internationaal Humanitair Recht te garanderen.

Minister Vande Lanotte kondigde in juli van dit jaar aan te willen werken aan vrijwillige richtlijnen voor de etikettering van producten uit de Israëlische nederzettingen. Vredesactie verwelkomt deze maatregel maar benadrukt dat de Belgische verantwoordelijkheid verder gaat dan richtlijnen over correcte etikettering.

België heeft internationale verplichtingen, vervat in het internationaal humanitair recht, om tegen deze handel op te treden. Vredesactie vraagt:

- Federale stappen om de import van producten afkomstig uit de nederzettingen te stoppen.
- Een Europees standpunt omtrent de import vanuit de nederzettingen, in lijn met de verantwoordelijkheden die derde landen hebben in het kader van het Internationaal recht.

Contact:

Vredesactie vzw
Patriottenstraat 27
2600 Berchem
03 281 68 39
lene@vredesactie.be
www.vredesactie.be